

Силабус навчальної дисципліни «МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА»

LABORE ET ZELO

Освітня програма: «Хореографія. Народна хореографія»
Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) рівень
Обсяг: 3 кредити ЄКТС

Курс: 1; **Семестр:** 2

Дні, Час, Місце: згідно з розкладом

Кафедра: Кафедра музичної педагогіки та хореографії

Затверджено: протокол № 1 від 27.08.2025 р.

Інформація про викладача

Ім'я	Пархоменко Олександр Миколайович
Контакти	E-mail: parhomenko.om@ndu.edu.ua
Робоче місце	Ауд.107 Гоголівського корпусу
Години консультацій	Четвер 8.30-9.50

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Мистецтво балетмейстера» спрямована на формування у здобувачів професійних балетмейстерських вмінь та готовності до професійної діяльності в закладах фахової передвищої, вищої освіти та творчих колективах. Вона охоплює практичну діяльність балетмейстера в ансамблях народного танцю, сприяє розвитку професійних навичок у створенні хореографічних творів та набуттю сценічної практики, що є важливою складовою балетмейстерської майстерності.

Дисципліна «Мистецтво балетмейстера» є однією з ключових у системі підготовки майбутніх фахівців у галузі хореографії, зокрема балетмейстерів-постановників та керівників танцювальних колективів. У процесі вивчення магістранти систематизують та узагальнюють знання, отримані з інших фахових дисциплін, у них формується цілісна система педагогічних та організаторських якостей. Здобувачі оволодівають інструментарієм балетмейстера, навчаються створювати та втілювати розгорнуті хореографічні твори.

Освітній компонент вивчається у 2 семестрі. Пререквізити: ОК7 «Теорія і практика класичного танцю», ОК8 «Ансамбль народного танцю».

Постреквізити: ОК9 «Теорія і практика українського народного та народно-сценічного танцю», ОК10 «Стилізація народного танцю», ОК14 «Підготовка кваліфікаційної роботи», ОК15 «Сценічно-виконавська практика», ОК17 «Виробнича (викладацька) практика».

Компетентності та результати навчання

Компетентності

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Хореографія. Народна хореографія» сприяє набуттю здобувачами компетентностей:

- ЗК1.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК2.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК3.** Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК4.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).
- ЗК5.** Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.
- СК1.** Усвідомлення місця та ролі хореографічної культури у сучасному соціокультурному просторі, здатність виявляти новітні тенденції та перспективні напрями розвитку хореографії.
- СК2.** Здатність виявляти та вирішувати проблеми (дослідницькі, творчі, організаційні) у сфері фахової діяльності.
- СК4.** Здатність до художньо-критичної діяльності у сфері хореографії.
- СК5.** Здатність забезпечувати високу якість організації, планування та реалізації навчального і виховного процесу в сфері хореографічного мистецтва у закладах вищої освіти.
- СК6.** Здатність розробляти і впроваджувати авторські інноваційні педагогічні та мистецькі методики та технології.
- СК7.** Здатність розробляти індивідуальну стратегію навчання та виховання здобувача освіти у відповідності до особистісних якостей з метою розкриття його творчого потенціалу.
- СК9.** Здатність до балетмейстерської розробки та втілення хореографічних творів.
- СК10.** Усвідомлення синтетичної природи хореографічного мистецтва та багатоманітності його можливих зв'язків з іншими мистецтвами у хореографічному творі.
- СК11.** Здатність створювати хореографічну складову у різних мистецько-видовищних формах.
- СК12.** Здатність обирати оптимальну стратегію і тактику реалізації творчого проєкту.
- СК13.** Здатність забезпечувати організацію та функціонування професійного та аматорського хореографічного колективу.
- СК14.** Здатність презентувати власний творчий, науковий продукт, використовуючи традиційні та інноваційні комунікаційні технології.
- СК15.** Здатність здійснювати художньо-просвітницьку діяльність з метою пропаганди хореографічного мистецтва.
- СК16.** Здатність здійснювати захист прав інтелектуальної власності у сфері хореографії.
- СК17.** Здатність розробляти і втілювати авторські хореографічні твори різноманітні за формою, жанром, виражальними засобами з використанням традиційних та новітніх прийомів їх створення.
- СК18.** Здатність до розуміння основних проблем сучасної хореографічної освіти й виконавства в Україні та пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу.
- СК19.** Здатність проєктувати, реалізовувати та оцінювати педагогічну діяльність у закладах вищої освіти з урахуванням принципів інклюзивності, доступності та

різноманіття, забезпечуючи ефективну взаємодію зі здобувачами з різними освітніми потребами та створення безбар'єрного освітнього середовища.

Результати навчання

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Хореографія. Народна хореографія» сприяє досягненню здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН1. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для провадження педагогічної, адміністративно-управлінської, балетмейстерської, науково-дослідної діяльності у сфері хореографії.

ПРН2. Адаптуватися та діяти у новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, генерувати нові ідеї задля вирішення проблемних ситуацій.

ПРН3. Організовувати колективну діяльність задля реалізації планів, проектів.

ПРН4. Використовувати комунікаційні технології для професійних контактів, брати участь у дискусіях з проблем розвитку мистецтва та освіти.

ПРН5. Сприйняття та поширення знань через призму національних та загальнолюдських цінностей, толерантності, адаптивність до культурного середовища.

ПРН6. Виявляти тенденції та перспективи розвитку хореографічної культури у процесі аналітичного осмислення подій та фактів минулого та сучасності.

ПРН7. Виявляти дослідницькі, балетмейстерські, організаційні, педагогічні проблеми у процесі фахової діяльності, причини їх виникнення, розробляти програми їх вирішення.

ПРН9. Володіти навичками художньо-критичного осмислення явищ хореографічної культури сучасності у контексті загальнономистецького поступу.

ПРН10. Організовувати освітній процес у закладах вищої освіти відповідно до законодавчої та нормативно-правової бази, враховувати особливості його планування у відповідності до специфіки підготовки фахівців, застосовувати механізми забезпечення високої якості освіти.

ПРН11. Застосовувати ефективні методики викладання хореографічних дисциплін, розробляти і впроваджувати авторські методики та технології задля оптимізації навчального процесу.

ПРН12. Сприяти різнобічному розвитку здобувачів освіти, використовуючи мистецько-педагогічний потенціал хореографічного мистецтва.

ПРН14. Розробляти та втілювати хореографічні твори, креативно підходити до обрання жанру, форми, виражальних засобів відповідно до теми і ідеї.

ПРН15. Реалізувати творчий задум з урахуванням синтетичної природи хореографічного мистецтва та поліваріативність його поєднання з різними видами мистецтв.

ПРН16. Визначати місце та роль хореографічної складової у контексті різножанрового художнього проєкту як одного із засобів реалізації творчої ідеї, використовуючи традиційні та альтернативні хореографічні техніки, комплексні прийоми, залучаючи суміжні види мистецтв.

ПРН17. Використовувати методи, прийоми, стратегії сучасного менеджменту, розуміти особливості фінансового та адміністративного забезпечення творчого проєкту, особливості його реалізації.

Повна інформація про навчальну дисципліну розміщена у відповідній програмі навчальної дисципліни

ПРН18. Розробляти реалізації планів.

ПРН19. Презентувати власні мистецькі, педагогічні та наукові досягнення, використовуючи різноманітні комунікаційні технології.

ПРН20. Популяризувати хореографічне мистецтво у процесі різноаспектної художньо-просвітницької діяльності.

ПРН21. Володіти базовими методиками захисту інтелектуальної власності, застосовувати правила оформлення прав інтелектуальної власності у сфері хореографії.

ПРН22. Реалізовувати повний цикл багаточастинного балетмейстерського твору – від творчого задуму до сценічного втілення, з урахуванням власного досвіду, наявних вимог та ресурсів, інших умов.

ПРН23. Вміти власною виконавською, педагогічною, науково-дослідницькою діяльністю активно впливати на формування хореографічної культури та розвиток хореографічної освіти України.

ПРН24. Уміти проєктувати, реалізовувати та критично оцінювати інклюзивне освітнє середовище у вищій школі, застосовує сучасні педагогічні практики та методи адаптації навчання з урахуванням принципів доступності, різноманіття й індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти.

Форми, методи та засоби навчання

Освітній компонент буде викладений у формі практичних занять (14 год.), індивідуальних (16 год.) та самостійної роботи здобувачів у танцювальному класі та комп'ютерних мережах (60 год.).

Викладач на заняттях використовуватиме пояснювально-демонстраційні методи; художньо-творчі (метод імпровізації, метод композиції, метод аналізу та інтерпретації, метод репетиційного процесу); інтерактивні, репродуктивні (створення хореографічних репродукцій); аналітичні (аналіз хореографічних творів, аналіз власних постановок); частково-пошуковий та дослідницький; специфічні балетмейстерські методи (постановочна робота, експерименти зі світлом, простором, музикою, костюмами тощо); індивідуально-творчі та методичні завдання (розробка індивідуальних проєктів, написання сценаріїв, створення постановочних планів, планування репетиційного процесу); самоосвіта (знайомство з новими тенденціями, відвідування вистав, майстер-класів, вивчення спеціалізованої літератури); активізація балетмейстерської діяльності; накопичення вмінь балетмейстерської діяльності; методи самоконтролю.

Навчальна дисципліна передбачає використання силабусу навчальної дисципліни, підручники та посібники (за рекомендаціями викладача), нотний матеріал, аудіо- та відео-ресурси, бази даних з відкритим доступом тощо.

Організація навчання

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Технологія створення хореографічного образу	2
2.	Постановка образних танців з розгорнутою лексикою	2

Повна інформація про навчальну дисципліну розміщена у відповідній програмі навчальної дисципліни

3.	Танцювальна сюїта – хореографічний номер великої форми	2
4.	Дійова хореографічна сюїта	2
5.	Структура розгорнутої хореографічної композиції (у контексті кваліфікаційної роботи)	2
6.	Особливості драматургічної побудови розгорнутої хореографічної композиції	2
7.	Постановочна робота розгорнутої хореографічної композиції (у контексті кваліфікаційної роботи)	2
Всього		14

Тематику індивідуальних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготувати лібрето власної хореографічної композиції (у контексті кваліфікаційної роботи)	2
2.	Добір музичного матеріалу до власної хореографічної композиції	2
3.	Створення танцювального рисунку та лексики до хореографічного твору	2
4.	Добір реквізитів, костюмів та декорацій до балетмейстерської постановки за темою кваліфікаційної роботи	2
5.	Постановочно-репетиційна робота над балетмейстерським твором	8
Всього		16

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття «образу» в хореографічному мистецтві	2
2.	Процес побудови образу в музиці і в танці	2
3.	Зробити графічний опис образів основних та другорядних героїв власної хореографічної композиції	2
4.	Визначити ідею твору, його складові та музичне рішення	2
5.	Означити закони драматургії майбутнього хореографічного твору	2
6.	Визначення теми, ідеї власної хореографічної композиції	10
7.	Створення сценарного плану як основи балетмейстерського задуму	10
8.	Розподіл музичного супроводу за періодами на драматургічні складові	10
9.	Робота з виконавцями над акторським втіленням образів, технічною досконалістю номера	10
10.	Постановочна та репетиційна робота над власним хореографічним твором	10
Всього		60

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Результат навчання, що оцінюється
	Портфоліо розділу 1: - виконання завдань до практичних занять: «Технологія створення

Повна інформація про навчальну дисципліну розміщена у відповідній програмі навчальної дисципліни

20	хореографічного образу», «Постановочна робота як творчий процес» - <i>самостійна робота здобувача</i> за темами: «Розкрити суть поняття «образу» у хореографічному мистецтві», «Процес побудови образу в музиці і в танці», «Зробити графічний опис образів основних та другорядних героїв власної хореографічної композиції», «Визначити ідею твору, його складові та музичне рішення», «Означити закони драматургії майбутнього хореографічного твору».
40	Портфоліо розділу 2: - - <i>виконання завдань практичних занять:</i> «Танцювальна сюїта – хореографічний номер великої форми», «Дійова хореографічна сюїта», «Структура розгорнутої хореографічної композиції», «Особливості драматургічної побудови розгорнутої хореографічної композиції», «Постановочна робота розгорнутої хореографічної композиції». - <i>самостійна робота здобувача</i> за темами: «Визначення теми, ідеї власної хореографічної композиції», «Створення сценарного плану як основи балетмейстерського задуму», «Розподіл музичного супроводу за періодами на драматургічні складові», «Дати характеристику основної та допоміжної лексики», «Робота з виконавцями над акторським втіленням образів, технічною досконалістю номера». «Постановочна та репетиційна робота над власним хореографічним твором».
10	ІНДЗ
30	Диференційований залік
100	Разом

Критерії поточного оцінювання

Форми роботи	Критерії оцінювання	Розподіл формувальних оцінок
Практичне заняття	Високий. Здобувач має глибокі, міцні, системні теоретичні знання з дисципліни, уміє застосовувати їх для виконання постановочних завдань; самостійно здійснює пошук музичного матеріалу, відбір танцювальної лексики; впевнено працює з виконавцями у ролі балетмейстера; самостійно оцінює різноманітні ситуації, явища, які виникають у творчому процесі, проявляє особисту позицію та обґрунтовує власні рішення.	5
	Достатній. Здобувач розуміє зміст основних понять, явищ балетмейстерської діяльності, зв'язки між ними, самостійно застосовує теоретичні знання та практичні балетмейстерські навички у стандартних ситуаціях; визначається із музичним матеріалом за рекомендацією викладача, створює нескладний хореографічний текст; якісно працює з виконавцями над постановкою, однак потребує допомоги у реалізації драматургії; швидко реагує на рекомендації викладача.	4
	Середній. Здобувач певною мірою володіє навчальним матеріалом, використовує знання та балетмейстерські навички за вказівкою викладача; знає теоретичні основи балетмейстерської діяльності, однак на практиці застосовує невміло;	3

Повна інформація про навчальну дисципліну розміщена у відповідній програмі навчальної дисципліни

	музичний супровід частково відповідає хореографічній постановці, хореографічний текст не дозволяє повністю розкрити основну ідею твору; у роботі з колективом потребує допомоги викладача.	
	Початковий. Здобувач володіє лише частиною навчального матеріалу, виконує елементарні завдання за допомогою викладача; відчуває труднощі із визначенням ідеї власного твору, створенням лібрето, композиційного плану; підбирає музичний матеріал та хореографічну лексику за допомогою викладача; роботу над постановкою здійснює не систематично, почувається невпевнено перед виконавцями.	2

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте перейти до безпечного місця та повідомити про це викладача.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом освітнього процесу.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайн. Крайньою межею здачі портфоліо є три дні до диференційованого заліку.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з чинним положенням про організацію освітнього процесу в університеті.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» (<http://surl.li/uxufcx>). Всю заплановану роботу здобувачі виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається здобувачу на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності.

При виконанні спільних завдань, потрібно зазначати внесок кожного учасника/учасниці.

Мобільні пристрої на занятті використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (<https://salo.li/F55006D>) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених у Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (<http://surl.li/vyonww>).

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у неформальній освіті.

Рекомендовані джерела інформації

1. Колногузенко Б.М. Хорографічна композиція: методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера» / Харк. держ. акад. культури. Х.: ХДАК, 2018. 218 с.
2. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 180 с.
3. Пархоменко О. М. Формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії в процесі фахової підготовки: дис. канд пед. наук. Ніжин, 2016. 250 с.
4. Чепалов О.І. Хореологія : ст. та лекції. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 228 с.

Інтернет ресурси

1. «Stop war in Ukraine: Поезія і танець». Творчий проєкт здобувачів спеціальності «Хореографія» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка з курсу «Мистецтво балетмейстера» (Викладач - Людмила Андрощук). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-MJpLP-Gq-0>
2. Хореографічна вистава «У пошуках синього птаха». Творчий проєкт здобувачів спеціальності «Хореографія» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка з курсу «Мистецтво балетмейстера» (Викладач - Людмила Андрощук). URL: https://www.youtube.com/watch?v=KN6bkhH_rIE
3. Творчий проєкт «Емоції» здобувачів спеціальності «Хореографія» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка з курсу «Мистецтво балетмейстера» (Викладач - Людмила Андрощук). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9-qHlhs7eKo>
4. Пам'яті Марселя Марсо «Хореографічна асамблея 2019». УДПУ імені Павла Тичини. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Ovv3Z7SsiAk>
5. Фестиваль українського народного танцю «ГОПАКФЕСТ». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=V3L0Y5Bi0rc>
6. VI Всеукраїнський фестиваль-конкурс народної хореографії імені Павла Вірського (9.10.2021р.). URL: https://www.youtube.com/watch?v=K0gEjV0_ULU